

בס"ד. ש"פ תזריע, פרשת החודש, מבה"ח וער"ח ניסן, ה'תשי"ד
(הנחה בלתי מוגה)

החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה¹, הנה
תוכן ציווי זה בפשטות הוא אשר מכאן ולהבא יהי חודש
ניסן ראש חדשים וראשון לחדשי השנה, דבתחילה יהי חודש תשרי
הראשון, ועל זה הוא הציווי אשר מכאן ולהבא יהי ניסן הראשון, וכמ"ש
בת"י עה"פ² ויקהלו אל המלך שלמה גו' בירח האיתנים בחג הוא חודש
השביעי, ירחא דעתיקיא קרן לי' ירחא קדמאה וכען הוא ירחא שביעאה.
וצריך להבין³, דמאחר שבתחילה יהי תשרי ראשון לחדשים, וגם עכשיו
הרי תשרי הוא ראש השנה, למה יהי הציווי שחודש ניסן יהי ראשון
לחדשים. ומבואר על זה במדרש⁴, דמשבחר הקב"ה בעולמו קבע בו
ראשי חדשים ושנים, וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו ר"ח של גאולה, ומזה
מובן דזה שניסן הוא הראשון קשור עם היותו חודש של גאולה, דלהיותו
חודש של גאולה לכן הוא ראש חדשים. אמנם הא גופא צריך להבין,
מהו הטעם שחודש ניסן דוקא הוא חודש הגאולה, שלכן נקבע להיות
ראש חדשים, דמאחר שמקודם יהי תשרי ראשון לחדשים, וגם עכשיו
תשרי הוא ראש השנה, למה נקבע חודש ניסן דוקא לחודש הגאולה וראש
חדשים. וביותר אינו מובן, שהרי גם בחודש תשרי יש מעלה מיוחדת
להיותו חודש השביעי, וכל השביעין חביבין⁵, וא"כ, גם ענין הגאולה יהי
יכול להיות בחודש תשרי, ומדוע נקבע חודש ניסן דוקא לחודש הגאולה
וראש חדשים.

(ב) **ויובן** זה בהקדים תחילה כללות ענין הגאולה, הן הגאולה מגלות
מצרים, הן הגאולה משאר הגלויות, ועד להגאולה מגלות
האחרון, שעז"נ⁶ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. דהנה, כללות
ענין הגאולה שייך וקשור למתן תורה, כמ"ש⁷ בהוציאך את העם ממצרים

תשי"ט (סה"מ תשי"ט ע' קנה ואילך). ועוד.

(4) שמור"ר פט"ו, יא.

(5) ויק"ר פכ"ט, יא.

(6) מיכה ז, טו.

(7) שמות ג, יב.

(1) בא יב, ב.

(2) מלכים"א ח, ב.

(3) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה החודש

עזר"ת (סה"מ עזר"ת ס"ע קלד ואילך). וראה

ד"ה הנ"ל באוה"ת בא ע' רסח. ד"ה הנ"ל

תעבדון את האלקים על ההר הזה, וכדאיתא במדרש⁸ שאמר הקב"ה למשה מה שאמרת באיזה זכות אוציאם ממצרים, הוי יודע שבזכות התורה שהן עתידים לקבל על ידך בהר הזה הם יוצאים משם. וגם במתן תורה כתיב⁹ אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, היינו, שבדבור הראשון דמ"ת נזכר הענין דיצי"מ. והיינו שיצי"מ ומ"ת קשורים ושייכים זה לזה, דיצי"מ היא בזכות מ"ת, והדבור הראשון דמ"ת הוא אשר הוצאתיך מארץ מצרים.

והנה במ"ת ניתנו התורה ומצוותי כדי שתהי' כללות העבודה דקיום המצוות, מצוות עשה ומצוות לא תעשה. אמנם, העבודה דקיום המצוות בלבד אינה מספיקה, אלא צריך להיות גם העבודה בשמחה¹⁰, כמ"ש¹¹ עבדו את הוי' בשמחה, דענין השמחה הוא עיקר גדול בעבודה, ולכן על העדר השמחה מגיע עונש גדול, כמ"ש¹² תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב וגו', לפי שהשמחה היא עיקר גדול בעבודה. וענין הכרח השמחה בעבודה מודגש גם במ"ש¹³ מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים, ואיתא במדרש¹⁴ מה יפית במצוות עשה ומה נעמת במצוות לא תעשה, וכל זה אינו מספיק, אלא צריך להיות גם העבודה בשמחה דוקא, שזהו מה שמסיים אהבה בתענוגים, שענין זה קשור עם עבודה בשמחה, כי, אהבה בתענוגים היא מלמעלה למטה, דהיינו, אהבת הקב"ה לכנסת ישראל, ובכנס"י הוא ענין העבודה בשמחה, שמחה של מצוה, שזהו הכלי להאהבה בתענוגים. וזהו מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים, שנוסף על קיום המצוות, מ"ע ומל"ת (מה יפית ומה נעמת), צ"ל גם העבודה בשמחה (שזהו הכלי לאהבה בתענוגים), לפי שענין השמחה הוא עיקר גדול בעבודה. והגם דכתיב¹⁵ עבדו את הוי' ביראה, והרי יראה ושמחה הם הפכים, שיראה הוא כוון ושמחה הוא התפשטות, הרי בפסוק זה גופא מסיים וגילו ברעדה, ואמרו רז"ל¹⁶ מאי

8 האהבה רפ"י. של"ה עשרה מאמרות מאמר ג"ד (מט, א). חלק תושב"כ פ' תבוא (שפו, א). תניא פכ"ו (לג, א).
13 שה"ש ז, ז.
14 שהש"ר עה"פ.
15 תהלים ב, יא.
16 ברכות ל, ב.

8 שמו"ר פ"ג, ד (וראה פרש"י עה"פ).
9 יתרו כ, ב.
10 ראה גם אוה"ת שם ע' רסה ואילך.
11 ד"ה החודש תשכ"ו.
12 תהלים ק, ב.
13 תבוא כח, מז. וראה גם פירוש האריז"ל עה"פ: שער רוח הקודש י, ב. שער המצות בתחילתו. ראשית חכמה שער ב (שער

וגילו ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה, והיינו, שהיראה צריכה להיות בהעלם, ובהתגלות צריך להיות שמחה דוקא.

ג) **והענין** בזה, דהנה באמת היראה היא מוכרחת בעבודה, להיותה יסוד העבודה, דעבודה הוא מלשון עבודת עבד, ולכן יסוד העבודה היא יראה וביטול לאלקות, ובלא יראה וביטול אין זה ענין עבודת עבד כלל, דגם כאשר עבודתו היא באהבה, הנה כאשר חסר יראה וביטול, הרי אין זה עבודת עבד כלל, ואדרבה הוא עובד את עצמו, ויסוד וראשית העבודה הוא יראה וביטול דוקא¹⁷. וזהו הטעם מה שאנו רואים בכמה עובדים אשר עבודתם היא מאהבה בלי יראה, שאח"כ נופלים הם באהבה זרה והוללות כו', שהו"ע קליפת פלשתים, מלשון מבי המפולש¹⁸, והסיבה לזה היא להיות שחסר להם ענין היראה שהוא יסוד העבודה, וא"כ אין זה עבודה כלל כנ"ל, ולזאת אפשר שאח"כ תהי' להם אהבה זרה כו'. והיינו, שיסוד העבודה הוא ביטול וקבלת עול מלכות שמים, שאז העבודה היא בדרך עבודת עבד, וכמאמר רז"ל¹⁹ משל למלך שנכנס למדינה כו' אמר המלך תחילה יקבלו מלכותי ואח"כ אגזור עליהם גזירות, וכמו"כ בעבודה הרוחנית, שתחילה צריך להיות קבלת עול מלכות שמים, ואז דוקא אפשר להיות עבודת קיום המצוות כדבעי. וכמו שהוא בכללות העבודה כמו"כ הוא גם בעבודה הפרטית שבכל יום ויום, דראשית העבודה היא בקבלת עול מלכות שמים, שהו"ע מודה אני והודו להוי', להיות דיראה וקבלת עול הוא יסוד העבודה. אמנם, ענין היראה הוא רק יסוד העבודה, אבל העבודה עצמה צריכה להיות בשמחה דוקא. דהנה, יראה ושמחה הם הפכים, וא"כ, ענין זה שהעבודה צ"ל ביראה, הרי זה באופן שהיראה היא יסוד העבודה, והעבודה עצמה היא באופן שהיראה היא בהעלם, ובהתגלות היא השמחה דוקא. דהנה, כללות ענין עבודת קיום המצוות הוא שעל ידם נמשך גילוי אור אלקי, כמאמר²⁰ רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא, דכמו שהאברים הם ממשיכים החיות כמו"כ ע"י המצוות הוא המשכת גילוי אלקות, ולכן צ"ל קיום המצוות בשמחה, כי כל גילוי הוא ע"י השמחה דוקא. וזהו שענין השמחה צריך להיות בכל הג' קיום שעליהם העולם עומד שהם תורה עבודה וגמ"ח²¹,

ואילך. תו"ח תולדות קמג, ג ואילך.

19) מכילתא יתרו כ, ג.

20) ראה תקו"ז ת"ל. זח"ב קיח, א.

21) אבות פ"א מ"ב.

17) ראה תניא רפ"א. קונטרס העבודה

פ"ב. ובכ"מ.

18) לשון חז"ל — שבת קיז, א"ב. משנה

עירובין ספ"ט. וראה תו"א בשלח סא, ג

כמאמר רז"ל¹⁶ אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה של מצוה, וכן בתורה איתא שם וכן לדבר הלכה, וכן בגמ"ח (שהוא כללות המצוות) כתיב²² ולא ירע לבכך בתתך לו, היינו, שהנתינה צ"ל בשמחה דוקא. וטעם הדבר הוא להיות דקיום המצוות בכל הג' קיום ענינם הוא לפעול המשכת גילוי אלקות בעולם, ולכן צ"ל הקיום בשמחה דוקא, להיות שכל גילוי הוא ע"י שמחה דוקא.

ד) **וביאור** הענין²³, דהנה, איתא בזהר²⁴ דכללות ענין המצוות הוא לאתקנא רזא דשמי'. רזא דשמי' הוא שם הוי' שלמעלה מכל השמות, דהנה, יש ז' שמות שאין נמחקים²⁵, והם בהכלים דע"ס, והו"ע החיות שבהכלים עצמם, לבד האור המתלבש בהם, שהרי הכלים יש להם חיות מיוחד לבד האור המתלבש בהם, דזהו ביאור המאמר²⁶ וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא, דלכאורה איך אשתארו כו', אלא זהו לפי שבכלים יש חיות מיוחד מצד שרשם, לבד האור המתלבש בהם²⁷. וזהו ההפרש בין שם הוי' לשאר השמות, דשאר השמות הם בחיות הכלים עצמם, ושם הוי' הוא בהאור המתלבש בהכלים²⁸. וזהו מה ששם הוי' הוא שם העצם²⁹, דלא כשאר השמות שאינם גילוי העצם אלא הם כמו דבר נוסף על העצם, והמשל על זה הוא משאר הגוונים (לבד גוון לבן³⁰) שאינם עצמיים אלא הם דבר נוסף על העצם, דהגוונים אינם גילוי העצם, שהרי העצם אינו מצוייר בגוון כזה כלל, והגוון הוא דבר נוסף, וכן הוא בהכלים שהם כמו דבר נוסף. ואף שבודאי אינו שייך לומר שהם דבר נוסף ממש, שהרי הכלים הם אלקות ממש, מ"מ, להיות ששרשם הוא מכח הגבול והם באים בהגבלה, הרי הם כמו דבר נוסף על העצם, שהרי העצם הוא בלי גבול, וא"כ הגבול הוא כמו דבר נוסף עליו. אבל שם הוי' הוא בהאור שהוא בלי גבול, והיינו שהוא גילוי העצמות כמו שהוא בבחינת א"ס ובל"ג, שזהו גילוי

27) ראה סידור (עם דא"ח) קסב, ד ואילך.
אוה"ת שם ע' קו. ועוד.
28) ראה תו"א נח יו"ד, סע"ב. תו"ח שם סד, ב ואילך. אוה"ת שמות שם. ועוד.
29) מו"נ ח"א פס"א ואילך. פרס שער יט. כסף משנה הל' ע"ז פ"ב ה"ז.
30) ראה תו"א ס"פ ויצא. לקו"ת אחרי כח, ג ואילך. עטרת ראש שער יוה"כ פ"ה. ועוד.

22) פ' ראה טו, י.
23) בהבא לקמן — ראה גם ד"ה החודש תרל"ד; עטר"ת (סה"מ תרל"ד ע' קי ואילך; עטר"ת ע' קצז ואילך). ועוד.
24) כ"ה בכ"מ בשם הזהר — ראה תו"א שמות מט, ד. יתרו סז, ד. אוה"ת שמות ע' קה. ועוד.
25) שבועות לה, א.
26) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

העצם, ולכן נקרא שם העצם. וזהו רזא דשמי' שהוא האור דשם הוי', ונקרא רז, אור בגימטריא רז³¹, דאף שאור הוא גילוי, מ"מ, להיותו מתלבש בהכלים, נקרא בשם רז, לפי שהכלים אינם יכולים לקבל את האור כמו שהוא, ולכן נקרא רז לגבי הכלים. וענין המצוות הוא לאתקנא רזא דשמי', דהיינו, לפעול זכוך וצחצוח בהכלים שיוכלו לקבל את האור כמו שהוא. דהנה, גם בכלים דאצילות שבהם איהו וחייהי וגרמוהי חד³², שייך ענין של זיכוך, כדאיתא בע"ח³³ דאור פנימי מצחצח חצי הכלי מבפנים ואור מקיף מצחצח חצי הכלי מבחוץ, וזהו לאתקנא רזא דשמי', שע"י קיום המצוות מזככים ומצחצחים את הכלים שיוכלו לקבל בתוכם את האור כמו שהוא. ועוד זאת, שע"ז יאיר האור כמו שהוא גם בכלים דבריאה, ולמטה יותר, עד למטה ממש בעוה"ז.

ועוד פירוש ברזא דשמי', דקאי על עצם האור שלמעלה מהכלים לגמרי. דהנה, האור המתלבש בהכלים נכלל ג"כ בהז' שמות שאין נמחקים שאינם שם העצם והם כמו דבר נוסף, דאף שהאור הוא בלי גבול, מ"מ, כיון ששייך בו ענין ההתלבשות בכלים, הרי בזה גופא אינו כמו העצם והוא כמו דבר נוסף. ורזא דשמי' קאי על האור שאין שייך בו ענין ההתלבשות כלל, דאור זה הוא גילוי העצם ממש. וההפרש בין ב' מדריגות אלו, שהאור המתלבש בהכלים שרשו הוא שם הוי' דלתתא, והאור שאינו שייך להתלבשות הוא שם הוי' דלעילא. דהנה ידוע³⁴ שיש ב' שמות הוי', הוי' דלתתא והוי' דלעילא, וזהו שרש הפרש ב' הפירושים ברזא דשמי', דפירוש הא' ברזא דשמי', שהוא האור המתלבש בהכלים, הוא בשם הוי' דלתתא, שהאור המתלבש בהכלים שרשו הוא בשם הוי' דלתתא, ופירוש הב' ברזא דשמי', שהוא האור שלמעלה מהתלבשות, הוא בשם הוי' דלעילא. ובכללות הוא ההפרש בין התפשטות האור לעצם האור, דבהתפשטות האור, שהוא כללות האור שאחרי הצמצום, שייך ענין ההתלבשות בכלים, ובעצם האור, היינו כמו שהאור הוא לפני הצמצום, והוא עצם האור כמו שהוא לעצמו, הנה שם לא שייך ענין ההתלבשות. וזהו שענין קיום המצוות הוא לאתקנא רזא דשמי', שעל ידם יאיר בהכלים עצם האור שלפני הצמצום, היינו, שגם האור כמו שהוא לעצמו, יאיר בהכלים דאצילות, וגם למטה יותר עד למטה ממש בעוה"ז.

(31) זח"ג כח, ב. תקו"ז תי"ט. וראה ספר הערכים-חב"ד כרך ב' ע' תריג ואילך.
 (32) תקו"ז בהקדמה (ג, ב).
 (33) סוף שער שני.
 (34) ראה תו"א בשלח סא, סע"ד ואילך.
 ובכ"מ.

ועפ"ז מובן הכרח ענין השמחה בעבודה כדי לאתקנא רזא דשמי', דהנה, גם להפירוש שרזא דשמי' קאי על האור המתלבש בהכלים, ולאתקנא רזא דשמי' הוא שיאיר האור כמו שהוא, הרי כיון שהכלים הם הגבלה, וצריך לבטל את ההגבלה דכלים, הנה זה אפשר להיות ע"י השמחה דוקא. ובפרט להפירוש דרזא דשמי' קאי על האור שלמעלה מההתלבשות בכלים לגמרי, הרי מובן ביותר הכרח ענין השמחה, שהרי לפירוש זה צריך לבטל לא רק את ההגבלה דהכלים, אלא גם את כללות ההגבלה דסדר ההשתלשלות החל מצמצום הראשון, וענין זה אפשר להיות ע"י השמחה דוקא, דשמחה פורץ גדר³⁵, ולכן ע"י קיום המצוות בשמחה פועלים לאתקנא רזא דשמי', שיאיר עצם האור בהכלים דאצילות, ולמטה יותר עד למטה ממש.

(ה) **והנה** בכדי להגיע לשמחה של מצוה הרי זה ע"י ההתבוננות בענין זה גופא, היינו בהמעלה דקיום המצוות בשמחה³⁶, שעז"נ עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, דהנה, כל הוא כמ"ש³⁷ כי כל בשמים ובארץ, דשמים וארץ הם ג"ע העליון וג"ע התחתון, דשמים הוא געה"ע וארץ הוא געה"ת, דכמו שבגשמיות הנה השמים הם למעלה מהארץ, כמו"כ געה"ע הוא למעלה מגעה"ת, ובג"ע מאיר גילוי אלקות, וע"י הג"ע מאיר גם בעולם. אמנם הגילוי שמאיר בג"ע התחתון וג"ע העליון הוא רק הארה בלבד, שהו"ע השם, דכמו ששם האדם הנקרא על איזה חפץ אינו עצמות האדם כי אם הארה בלבד, כמו"כ למעלה ענין השם הוא רק הארה בלבד. ובאמת הנה גם ענין השם הוא בהבדלה, ומה שמאיר בג"ע הוא שמו לבדו הודו על ארץ ושמים, דגם השם הוא בהבדלה, ומה שמאיר בג"ע הוא הוד שנמשך מהשם, הארה דהארה בלבד. וביאור ההפרש בין הארה להארה דהארה, דהנה, שם הוא בחינת מלכות, כמ"ש³⁸ מלך שמו נקרא עליהם, ובמלכות יש ב' בחינות, דכללות ענין המלכות הוא רוממות והתנשאות, ובהתנשאות יש ב' מדריגות, התנשאות מצד עצמו והתנשאות על עם, דבכללות הוא בחינת מלכות כמו שהוא קודם הצמצום שהוא התנשאות מצד עצמו, ובחינת מלכות כמו שהוא לאחר הצמצום שהוא התנשאות על עולמות. ובפרטיות הנה גם בבחינת מלכות

37) דברי הימים א כט, יא.

38) תהלים קמח, יג.

39) ראה פיוט "אדון עולם".

35) נתבאר בסה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך.

36) ראה גם תו"א ורא נז, ב ואילך.

אוה"ת בא ע' רסה ואילך.

דאצילות גופא יש ב' מדריגות, בחינת המלכות כמו שהיא באצילות, שהו"ע התנשאות מצד עצמו, ובחינת מלכות דאצילות כמו שנעשית כתר ועתיק לבריאה, שהו"ע התנשאות על עולמות. וזהו מ"ש כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים, דשם הוא בחינת מלכות כנ"ל, הנה המלכות והתנשאות כמו שהוא מצד עצמו, עז"נ כי נשגב שמו לבדו, ומה שמאיר בג"ע הוא רק הארה דהארה בלבד, היינו ההתנשאות על עולמות. אמנם, כל זה הוא הגילוי דג"ע (בחינת כל), ולמעלה מזה הוא קיום המצוות בשמחה, שעז"נ עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, שהו"ע נעלה יותר מג"ע, כיון שע"י קיום המצוות נעשה המשכת עצם האור כנ"ל, ולמעלה יותר, שנעשה המשכת העצמות ממש, כמ"ש⁴⁰ וישמחו בכך ישראל מקדשי שמך, דפירוש מקדשי שמך הוא שממשיכים תוספת קדושה בהשם, כידוע בענין אתה קדוש ושמך קדוש, דעם היות שגם שמך קדוש, מ"מ אין זה בדומה כלל להעילוי דאתה קדוש, וזהו מקדשי שמך שממשיכים תוספת קדושה בהשם⁴¹, היינו שממשיכים מהעצמות ממש לבחינת האור, והמשכה זו היא ע"י קיום המצוות בשמחה, וזהו מ"ש לעיל מיני' וישמחו בכך ישראל. וע"י ההתבוננות בגודל מעלת קיום המצוות בשמחה, יבוא האדם לשמחה של מצוה, ועי"ז ימשיך את עצם האור עד העצמות ממש שיאיר למטה.

ו) אמנם בכדי לבטל את ההגבלה דהכלים וההגבלה דכללות ההשתלשלות, ולהמשיך עצם האור והעצמות ממש בהכלים ולמטה יותר עד עוה"ז הגשמי, לא מספיק ענין ההתבוננות והשמחה כפי שהוא במוח בלבד, אלא צ"ל שמחה בהתגלות הלב, כי, כל זמן שעבודתו היא רק במוח ולא בלב, ובמילא אין זה שייך לענינים של פועל, הנה גם למעלה לא נעשה ענין של פועל (עס טוט זיך ניט אויף קיין פועל'דיקע זאך), ורק כאשר השמחה באה בהתגלות הלב, שאז היא שייכת לפועל, אזי מבטלים ומסירים את ההגבלה ופועלים את ההמשכה למטה. והנה, סדר הבריאה כמו שהאלקים עשה את האדם ישר⁴² הוא באופן שההתבוננות במוח נרגשת ופועלת בדרך ממילא התעוררות הלב, אמנם, מצד ג' שרי פרעה, שר המשקים והטבחים, שהם קנה וושט וורידין, שהו"ע תאוות אכילה ושת' ושאר תענוגי עוה"ז⁴³, הנה עי"ז

42) ע"פ קהלת ז, כט.

43) תו"א וראא שם, ג.

40) נוסח תפלת יו"ט.

41) ראה תו"א ויחי מו, ב ואילך.

נעשה מיצר הגרון, וכמ"ש⁴⁴ נחר גרוני, שלא נמשך מהמוח להלב, כי התענוג בגשמיות מונע ומעכב את התענוג באלקות, ולכן גם כאשר מתבונן במוחו, אין זה נרגש בהלב. והעצה לזה הו"ע ההתקשרות עם התורה, דהנה, בקול דתורה כתיב⁴⁵ קול גדול ולא יסף, ותרגם ולא פסק, היינו שאין בזה הפסק, והוא היפך הענין דמיצר הגרון, ששרשו הוא מענין הצמצומים, שלכן יש הפסק בין המוח והלב, משא"כ קול התורה שרשו מעצם האור שלמעלה מהצמצום, ולכן אין שייך בזה שום הפסק, ומצד זה נמשך אור ההשגה ומאיר גם בהרגש הלב. ועפ"ז יובן השייכות דמ"ת ויצי"מ, להיות שהתורה מסירה ההגבלות ופועלת היציאה מהגלות, וזהו מה שהשיב הקב"ה למשה בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, שבזכות מ"ת נעשה הענין דיצי"מ.

ז) וזהו מ"ש החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה, דאף שר"ה הוא בחודש תשרי, מ"מ, חודש ניסן הוא ראש חדשים והוא חודש הגאולה, והיינו לפי שענין ר"ה וענין חודש הגאולה וראש חדשים הם ב' ענינים מיוחדים, דההמשכה דר"ה היא בחינת האור השייך לעולמות, וענין זה הוא בחודש תשרי, משא"כ חודש הגאולה וראשון לחדשי השנה הו"ע יציאת מצרים שבא מצד מתן תורה, שזהו קול גדול ולא יסף ששרשו למעלה מהצמצום, וענין זה הוא בחודש ניסן. וזהו מה דאיתא במדרש משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים, וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו ר"ח של גאולה, שבזה מבואר שהענין דר"ה והענין דראשון לחדשי השנה הם ב' ענינים מיוחדים. דמשבחר הקב"ה בעולמו קאי על הבחירה בעולם התיקון, כמארז"ל⁴⁶ שהי' הקב"ה בונה עולמות ומחריבן כו' דין לא הניין לי' כו', ומשבחר הקב"ה בעולמו, שזוהי הבחירה בעולם התיקון, קבע בו ראשי חדשים, שהו"ע המשכת תוספת אור בהעולמות, אבל עדיין הרי זה רק האור השייך לעולמות. וכשבחר ביעקב ובניו, שהו"ע מתן תורה, קבע בו ר"ח של גאולה, שהו"ע המשכת האור שלמעלה מהעולמות.

והנה בענין חודש הגאולה יש פלוגתא⁴⁷ דר' אליעזר ור' יהושע, דר' אליעזר ס"ל שבתשרי עתידין להגאל, וטעמו הוא מצד מעלת חודש תשרי שהוא חודש השביעי, וכל השביעין חביבין. ור' יהושע ס"ל

46) ב"ר פ"ג, ז.

47) ר"ה יא, א.

44) תהלים סט, ד.

45) ואתחנן ה, יט.

שבניסן עתידין להגאל. אמנם במדרש⁴⁸ סתם כדעת ר' יהושע דבניסן עתידין להגאל, כמו בגאולת מצרים שלכו"ע בניסן נגאלו. והנה בענין זה שדוקא חודש ניסן נקבע לחודש של גאולה ולא חודש תשרי, יש ד' טעמים זה למעלה מזה (מלמטה למעלה)⁴⁸. טעם הא', לפי שבענין הספירות הנה ניסן הוא חסד ותשרי הוא גבורה, דתשרי הוא חודש הדין, ואף שזוכים בדין⁴⁹, מ"מ, הרי זה חודש של דין, ולכן נקבע חודש של גאולה בניסן דוקא, לפי שהגאולה שייכת לחסד ולא לדין. ועוד טעם במעלת ניסן על תשרי, דהנה מעלת חודש תשרי שהוא חודש השביעי, וכל השביעין חביבין, אמנם באמת הרי מעלת השביעי היא להיותו שביעי לראשון, א"כ הרי העיקר הוא הראשון. וכמו בהאבות, אף שמשה הוא השביעי וכל השביעין חביבין, מ"מ, הרי מעלתו שהוא שביעי לראשון וא"כ הרי הראשון הוא העיקר, ולכן אמר הקב"ה למשה במקום גדולים אל תעמוד⁵⁰, שלא ישווה עצמו לאברהם, דמעלת אברהם אבינו הוא כמאמר רז"ל⁵¹ עד אברהם הי' העולם מתנהג באפילה משבא אברהם התחיל להאיר, דעם היות שגם קודם אברהם היו כמה צדיקים גדולים, מ"מ, הנה הכל הי' בשביל עצמם ובעולם לא עשו (כפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בארוכה בד"ה החודש הזה הי'ש"ת⁵²). וזהו הטעם שהגאולה היא בניסן דוקא, לפי שעיקר המעלה הוא בראשון. ועוד טעם במעלת ניסן על תשרי, כמבואר בכ"מ⁵³ בענין ג' המדריגות בתי אחרותי אמי⁵⁴, שביציאת מצרים בניסן היו ישראל בבחינת בת, ואח"כ לא זו מחבבה עד שקראה אחרותי⁵⁵, כמ"ש⁵⁶ פתחי לי אחרותי רעיתי, שזהו במ"ת בחודש סיון, ואח"כ לא זו מחבבה עד שקראה אמי, כמ"ש⁵⁷ בעטרה שעטרה לו אמו גוי, שזהו בחודש תשרי. ואף שבחינת אמי הוא למעלה יותר מבחינת בת, מ"מ, עיקר המעלה היא בבחינת בת דוקא, ענין הקב"ע, כידוע בענין אשת חיל עטרת בעלה⁵⁸. ועוד טעם במעלת ניסן על תשרי, דהנה ידוע שיי"ב החדשים הם כנגד י"ב צרופי הוי', דבכל חודש מאיר

א'תשעג ואילך. סד"ה החודש תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קלח ואילך). ד"ה החודש שבהערה 48.

54) ראה תו"א מקץ לו, ג ואילך. ובכ"מ.
55) שמור"ר ס"פ פקודי. שהש"ר ספ"ג.
56) שה"ש ה, ב.
57) שם ג, יא.
58) משלי יב, ד. אוה"ת בא שם (ע' רעג).

48) ראה גם אוה"ת בא ע' רעא ואילך. ד"ה החודש עטר"ת; הי"ש"ת (סה"מ עטר"ת ע' שלב ואילך; הי"ש"ת ע' 28 ואילך).

49) ראה מדרש תהלים קיח, ב.
50) ב"ר פנ"ה, ו. ועוד.
51) שם פ"ב, ג. שמור"ר פט"ו, כו.
52) סה"מ הי"ש"ת ע' 29 ואילך.
53) ראה אוה"ת בא ע' רנח. ע' רסג. ח"ח ע' ב'תתקטז ואילך. נשא ע' רעג. שמע"צ ע'

צירוף אחר משם הוי', ובחודש ניסן הוא צירוף שם הוי' כסדרו⁵⁹. וזהו מעלת חודש ניסן, דעם היות שגם בשאר החדשים הוא הצירוף דשם הוי', מ"מ, כיון שהצירוף הוא שלא כסדרו, הרי זה גופא שהצירוף הוא שלא כסדרו הו"ע של העלם, ולכן כל שאר החדשים אינם חודש הגאולה, ורק חודש ניסן, שבו מאיר צירוף שם הוי' כסדרו, שזהו תכלית הגילוי, הרי זה חודש הגאולה, ולכן בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, במהרה בימינו.

---

59) משנת חסידים מסכת ניסן בתחילתה. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 243. וש"נ.